

Obr. 70. Mikulčice, „Podbřežníky“. Celkový plán rozložení objektů ve zkoumané ploše. Připravili M. Hladík, M. Mazuch.

Fig. 70. Mikulčice, „Podbřežníky“. Overall plan showing features in the investigated area. Prepared by M. Hladík, M. Mazuch.

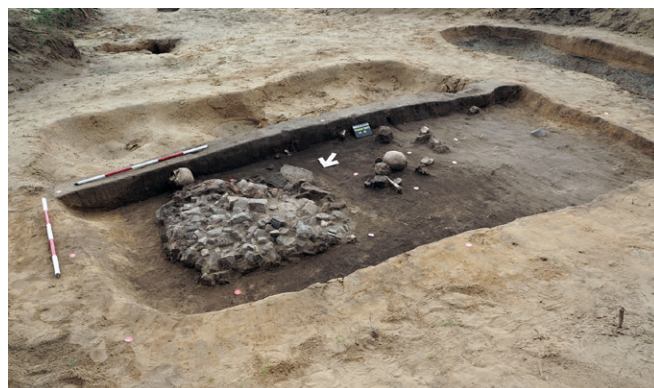
Výzkum v roce 2019 odkryl 38 archeologických objektů. Třetina z nich, většinou jámy menších rozměrů, není časově zařaditelná. Jedenáct jam a jeden zahloubený dům s kúlovou konstrukcí náleží patrně přechodnému halštatsko-laténskému období, jedna jáma patří předběžně eneolitické fázi kultury MMK.

Do raného středověku je možné datovat 13 objektů a hypoteticky další tři objekty (obr. 70). Starohradištní fázi osídlení patří jediný objekt: obytná zemnice čtvercového půdorysu 260 × 240 cm s pecí a patrně roubenou nadzemní konstrukcí. Z dvanácti velkomoravských objektů si zasluží pozornosti zejména obdélná zemnice 430 × 350 cm s kamennou pecí v rohu. Ve výplni objektu byly totiž zachyceny fragmentární kosterní pozůstatky čtyř nepietně uložených jedinců v dětském věku (obr. 71). Vedle běžných jam je třeba zmínit objev nejméně tří obilnic. V každé z nich byly druhotně uloženy kosterní pozůstatky. V jedné kompletní kostra psa, na dně druhé kostra koně a v poslední z nich v pietním uložení na zádech a s rukama podél těla pohřbený lidský jedinec (předběžně patrně ženského pohlaví). Protože ani jedna z těchto obilnic neobsahovala datovatelný archeologický materiál, byla jejich příslušnost k 9. století potvrzena pomocí radiokarbonové metody.

Terénní práce z roku 2019 neposkytly oproti předešlé etapě výzkumu doklady výroby; mimo keramiku a zvířecí kosti se nevykly žádné mimořádné nálezy. Poměrně unikátní je ovšem nález dvou okrajů keramických láhví z výše uvedené zemnice s lidskými pozůstatky, které se ve velkomoravském prostředí vyskytují jen zcela výjimečně. Vzorky na archeobotanickou analýzu, odebrané dle standardní metodiky z každého objektu, čekají na své zpracování.

Hustota osídlení v nově zkoumaném prostoru je o něco menší než v případě dříve odkryté, na JZ odsud ležící plochy, kde lze také nejspíše hledat jádro raně středověkého sídliště. K otázce prostorového vymezení velkomoravského sídliště by mohl přispět další výzkum. Svah východně od nově zkoumané plochy je totiž v územním plánu prakticky celý určen k zástavbě v podobě několika dalších ulic řadových domků včetně obslužné komunikace.

Primárním cílem výzkumu byla záchrana další části již dříve zjištěného polykulturního sídliště. Poznání zdejšího raně středověkého osídlení je však důležité i s ohledem na dlouhodobou koncepční výzkumnou činnost mikulčického pracoviště Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i. V případě Mikulčice-Podbřežníků se jedná o zatím nejlépe poznané velkomoravské sídliště v nejbližším zázemí mikulčického hradiště (pokud další blíže zkoumané sídliště v tomto prostoru – Mikulčice-Trapíkov řadíme již k okrajové části vlastní sídelní aglomerace). Význam současného i budoucího výzkumu sídliště v „Podbřežních“ spočívá i ve skutečnosti, že většina nálezového materiálu z dřívějších výzkumů včetně dokumentace podlela požáru mikulčického pracoviště v roce 2007. Právě otázky vztahu centra a zázemí a socioekonomického obrazu interakce mezi oběma světy patří k důležitým oblastem současného mikulčického výzkumu i obecného teoretického bádání o Velké Moravě.

Obr. 71. Mikulčice, „Podbřežníky“. Výzkum velkomoravské zemnice s pozůstatky čtyř jedinců dětského věku. Foto M. Mazuch.

Fig. 71. Mikulčice, „Podbřežníky“. Excavation of a Great Moravian pit house with the skeletal remains of four individuals of childhood age. Photo by M. Mazuch.

Literatura

Mazuch, M. 2008: Slovanské sídliště v poloze Mikulčice „Podbřežníky“. *Přehled výzkumů* 49, 165–182.

Mazuch, M., Škojec, J. 2007: Mikulčice (okr. Hodonín). *Přehled výzkumů* 48, 482–483.

Mazuch, M., Škojec, J. 2009: Mikulčice (okr. Hodonín). *Přehled výzkumů* 50, 404–405.

Summary

Mikulčice (Hodonín District), „Podbřežníky“. Early Middle Ages. Settlement. Rescue excavation.

Marian Mazuch

Modrá (k. ú. Modrá u Velehradu, okr. Uherské Hradiště)

Hradištská ulice, areál Archeoskanzenu, parc. č. 1532/1.

Středohradištní období. Pohřebiště. Záchraný výzkum.

Uložení nálezů: Moravské zemské muzeum, Anthropos a Centrum slovanské archeologie.

V průběhu měsíců května až června 2019 proběhla v areálu Archeoskanzenu v Modré u Velehradu první etapa záchraného archeologického výzkumu vyvolaného plánovanou výstavbou podzemního muzea. Stavba uvedeného objektu bude realizována obcí Modrá ve spolupráci s Moravským zemským muzeem v těsné blízkosti hypotetické rekonstrukce zděného knížecího paláce. Pracovníci Centra slovanské archeologie zde navázali na výzkumné sezóny let 2002 a 2003. V rámci záchraného předstihového výzkumu byly v té době objeveny a prozkoumány středohradištní sídlištní objekty a také skupinky hrobů z období Velké Moravy.

V průběhu výzkumu v roce 2019 se v Modré vedle pravěkých situací podařilo odříznout pozůstatky dvou kostrových hrobů patrně souvisejících s výše uvedenými hroby z 9. století.

První z nich, H1/19, byl identifikován v jihozápadní části sondy S2 (obr. 72). Mělká hrobová jáma obdélného půdorysu, orientovaná zhruba ve směru SZ–JV (cca 130 × 55 cm, 75 cm pod dnešním povrchem), byla na JV straně v superpozici s menší pravěkou kruhovitou sídlištní jámou (KLPP). Hrob obsahoval kosterní pozůstatky asi čtyřletého dítěte. Uložení dětského skeletu odpovídalo běžnému slovanskému pohřebnímu ritu. Jeho levá horní polovina se dochovala jen částečně, byly zde patrné důsledky postdepozičních procesů v podobě např. druhotně přemístěných částí lebky či žeber (bioturbace). Nálezy tvořilo pouze několik plochých kamenů v severním rohu hrobové jámy, jež patrně souvisely s částečným kamenným obložím stěn hrobu.

Druhý z hrobů, H2/19, situovaný přibližně 2,5 m jižně od hrobu H1/19, se dochoval jen částečně. Hrobová jáma se v ploše neprojevovala, na úrovni sprašového podloží zde byly zjištěny pouze fragmenty rozpadlé lebky. Zbytek skeletu zřejmě podlehl fyzikálně-chemickým procesům.

Nálezy pravěkých a raně středověkých situací doplňovaly recentní kůlové/sloupové jámy a jiné novodobé výkopy, patrně související s nedávnou hospodářskou činností před vznikem archeologického muzea v přírodě.

Druhá etapa předstihového archeologického výzkumu by měla proběhnout v roce 2020.

Obr. 72. Modrá u Velehradu 2019. Hrob H1/2019. Foto J. Langr.

Abb. 72. Modrá u Velehradu 2019. Grab H1/2019. Foto J. Langr.

Literatura

Neuvedeno.

Zusammenfassung

Modrá (Kat. Modrá u Velehradu, Bez. Uherské Hradiště), Hradištská Straže, Archäologisches Freilichtmuseum (Archeoskanzen) Modrá, Parz Nr. 1532/1. Mittlere Burgwallzeit. Gräberfeld. Rettungsgrabung.

Verbleib der Funde: Mährisches Landesmuseum, Zentrum für slawische Archäologie.

Jakub Langr, Luděk Galuška

Mokrý-Horákov (k. ú. Mokrý u Brna, okr. Brno-venkov)

„Mokerský les“, parc. č. 274/1, 1050/1, 1050/4, 1052/1, 1052/13, 1056/5.

Středověk, novověk. Vápenický a uhlířský areál, komunikace, lomy. Předstihový záchranný průzkum detektorem kovů.

Prakticky v celém jihozápadním a severním předpolí velkolomu Mokrý (Českomoravský cement, a.s.) proveden předstihový záchranný průzkum detektorem kovů. Kromě mokerského se dotkla prospekce také katastru sousedních Hostěnic („Šedý žlábek“, „Dlouhá vápenice“, „Pacholčí“). Akce navázala na aktivity Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., z let 2017–2018, kdy tu byly zkoumány hlavně objekty spojitelné s historickou výrobou vápna (Kos 2018; 2019). V roce 2019 byly do průzkumu zahrnuty také lesní komunikace a staré povrchové dobývky vápenců a železných rud. Průzkum starých cest doložil frekvenci jejich užívání od 13. do 20. století. Důležité poznatky plynou z průzkumu zaniklých dobývek železných rud v tratích „Nad Skalami“, „Nad Studénčným“ a závrtu Šachtica, které lze nově spojit s 13.–15. stoletím, tj. dobou, kdy obec Mokrý ještě neexistovala nebo se v jejím držení majitelé často střídali (Slavík 1897, 205–209; Vaňáček 1970, 14).

Nové nálezové prameny, pocházející z okolí středověkých vápenic (Spálená seč, U Myslivny a Dlouhá vápenice), doložily bezpečně užívání podkovaného tažného koně s vozem. K dosavadním čtyřem vápenným pecím ze 13.–14. století přibyla další z rozcestí Troják.

Středověké komunikace ze 14.–15. století dokumentují nálezy šipky do balisty, fragmentu nášlapného ježka, podkovy, udidla a ostruhy (obr. 73). Nejpočetnější kolekce nálezů však souvisí s aktivitami v raném novověku, kdy se v areálu návrší Mokerský les nepálilo pouze vápno, ale i dřevěné uhlí („Šedý žlábek“, „Mechový závrt“) a tloukl také kámen na šterk („U obrázku“).

Díky detektorové prospekci se podařilo řadu lesních cest zařadit hluboko do minulosti a některé z nich dokonce spojit s obslužnými aktivitami vrcholné středověkých vápeníků.

Obr. 73. Mokrý-Horákov. Ostruha z 2. poloviny 15. století nalezená pomocí detektoru kovů. Foto P. Kos.

Abb. 73. Mokrý-Horákov. Mit Hilfe eines Metallsuchers geborgener Reitsporn, 2. Hälfte des 15. Jahrhunderts. Foto P. Kos.

Literatura

Kos, P. 2018: Hostěnice (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 59(2), 233–234.

Kos, P. 2019: Mokrý-Horákov (k. ú. Mokrý u Brna, okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 60(2), 287.

Slavík, F. A. 1897: *Vlastivěda moravská II, Místopis Moravy, díl I.* (Brněnský okres). Brno: Musejní spolek.

Vaňáček, M. 1970: *Mokrý u Brna*. Brno: Musejní spolek v Brně.